

ΔΡΑΣΗ

Ο πόλεμος ως ύβρις στον άνθρωπο και το περιβάλλον

Η έκθεση για τα «Όρια της Ανάπτυξης» (1987), στο κεφάλαιο 11 για την ΕΙΡΗΝΗ, την ΑΣΦΑΛΕΙΑ, την ΑΝΑΠΤΥΞΗ και το ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ λέει ότι: «**το περιβάλλον όπως και ο άνθρωπος απειλούνται από έναν πυρηνικό πόλεμο ή από μικρότερης κλίμακας αναφλέξεις, συρράξεις με την χρήση όπλων μαζικής καταστροφής**».

Ωστόσο ο έλεγχος των φυσικών πόρων, προς το παρόν το πετρέλαιο το νερό αούριο, αποτελεί μία από τις βασικές αιτίες πολέμων, όπως ο επαπειλούμενος στο Ιράκ. Στο βαθμό που οι φυσικοί πόροι, κυρίως οι ενεργειακοί, εξαντλούνται αυξάνονται οι πιθανότητες πολεμικών συρράξεων και εντείνονται οι πιέσεις για την επιβολή μιας νέας τάξης απολύτου ελέγχου περιοχών και χωρών, όπου αυτοί οι πόροι υπάρχουν (π.χ. Ιράκ) ή μέσω των οποίων διοχετεύονται (π.χ. Αφγανιστάν).

Ερχόμενοι στα του περιβάλλοντος, αν αναλογισθεί κανείς τις χιλιάδες ανθρωποώρες που καταναλώνονται για να... σώσουμε το περιβάλλον και να προάγουμε τη βιώσιμη ανάπτυξη, αν σκεφθεί κανείς τον ζήλο και την προσήλωση σε κόμματα, τελείες, παρενθέσεις, προκειμένου να παράξουμε άψογα και – εκ του πονηρού – λιγότερο δεσμευτικά κείμενα, συμβατά πάντως με το στάνταρντ λεξιλόγιο, χάριν του οποίου πολλές φορές χάνουμε την ουσία αλλά τηρούμε τους τύπους, και πως όλα αυτά ισοπεδώνονται ανελέητα κάτω από την απειλή της πλέον πρωτόγονης έκφρασης του ανθρώπου που είναι ο πόλεμος, τότε δεν μπορούμε παρά

να είμαστε ανήσυχoi και βαθιά απογοητευμένοι.

Η ανθρωπότητα παραζαλισμένη από τα επιτεύγματα της, τα οφέλη των οποίων καρπώνονται οι ολίγοι, πριονίζει το κλαδί πάνω στο οποίο κάθεται και προχωρά ακάθεκτη. Το ερώτημα είναι προς τα που πηγαίνει και αν θα είναι σε θέση να διατηρήσει τις προϋποθέσεις για τη συνέχιση αυτής της ίδιας της ύπαρξής της.

Τις μέρες αυτές είμαστε μάρτυρες μιας ενδεχόμενης επιστροφής στη βαρβαρότητα. Ο άνθρωπος και το περιβάλλον ήταν, είναι και θα είναι τα μόνιμα θύματα των πολεμικών συρράξεων. Μόνο, που από τότε που ίσχυε το ότι «ο πόλεμος είναι η συνέχιση της πολιτικής με άλλα μέσα» έχει κυλήσει πολύ νερό κάτω από τις γέφυρες του κόσμου και τα πράγματα έχουν αλλάξει.

Σήμερα μπορούμε να ...υπερηφανευτούμε ότι είμαστε σε θέση να καταστρέψουμε τα πάντα σε χρόνο ρεκόρ, ή να υποθηκεύσουμε το μέλλον αυτών που θα έρθουν.

Η βιόσφαιρα, αυτό το εξαιρετικά εύθραυστο και θαυμαστό περίβλημα που φιλοξενεί τη ζωή καθημερινά αλώνεται, υποβαθμίζεται, καταστρέφεται, ενώ βαθιές πληγές το σημαδεύουν χρόνια, η φτώχεια, η πείνα, η περιβαλλοντική υποβάθμιση, ο πόλεμος. Αυτή η διαρκής ύβρις, με την αρχαία έννοια του όρου, πρέπει να σταματήσει. Η αποτροπή του επερχόμενου πολέμου, εφόσον συμβεί, υπό την πίεση της παγκόσμιας κατακραυγής των πολιτών του κόσμου μπορεί να αποτελέσει ενθαρρυντικό μήνυμα για το μέλλον

Σ' ΑΥΤΟ ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ

• Ο πόλεμος ως ύβρις στον άνθρωπο και το περιβάλλον • Ηλεκτρονικά απόβλητα και θέσεις απασχόλησης • Βιολογικά προϊόντα • Επικίνδυνες ουσίες στα ηλεκτρικά και ηλεκτρονικά είδη • Σ.Ε.Π.Ε.

IN THIS ISSUE

• The war as an insult to humankind and the environment • Electronic Waste Management and Employment • Biological products • Hazardous substances in electric and electronic waste • Labour Inspectorate

Ηλεκτρονικά απόβλητα και θέσεις απασχόλησης

η Ολλανδική πρόταση

Ενώ οι σχετικές με τη διαχείριση ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού υλικού κοινοτικές Οδηγίες βρίσκονται ακόμα στο στάδιο του σχεδιασμού, στην Ολλανδία εφαρμόζεται ήδη σχετική νομοθεσία. Η Ολλανδική νομοθεσία εναποθέτει στους παραγωγούς και προμηθευτές την ευθύνη για την εφαρμογή ενός αποτελεσματικού συστήματος διαχείρισης του ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού υλικού. Για το σκοπό αυτό έχουν δημιουργηθεί συστήματα συλλογής ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού υλικού στα οποία συμμετέχουν οι πιο πολλές ολλανδικές επιχειρήσεις.

Το ολλανδικό μοντέλο διαχείρισης αποβλήτων από ηλεκτρικές και ηλεκτρονικές συσκευές αποτελεί πιλότο για τη διαμόρφωση του κοινοτικού νομοθετικού πλαισίου.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η εφαρμογή ενός παρόμοιου με το ολλανδικό πρότυπο, συστήματος διαχείρισης ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού υλικού σε κοινοτικό επίπεδο αναμένεται να συντελέσει στη μείωση της ανεργίας.

Σε γενικές γραμμές υπολογίζεται ότι μέσα στα επόμενα πέντε χρόνια θα δημιουργηθούν περίπου 2.900 καινούργιες θέσεις εργασίας. Ακόμα υπολογίζεται ότι θα δημιουργηθούν άλλες 2.000 καινούργιες θέσεις, οι οποίες θα προκύψουν από εμμέσως συσχετιζόμενα με το θέμα επαγγέλματα.

Επίσης, εκτιμάται ότι η εφαρμογή ενός τέτοιου συστήματος θα συμβάλει στην αύξηση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) των ευρωπαϊκών κρατών.

Στην Ε.Ε. υπάρχουν περισσότερες από 100.000 μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες σχετίζονται με την παραγωγή και διακίνηση ηλεκτρονικού και ηλεκτρικού υλικού.

Ο τομέας κυριαρχείται από ένα μικρό αριθμό μεγάλων επιχειρήσεων, οι οποίες αποτελούν το 80% της συνολικής απασχόλησης. Υπολογίζεται ότι στον συγκεκριμένο τομέα απασχολούνται περίπου 1,4 εκατομμύρια άτομα. Οι βασικοί παραγωγοί βρίσκονται στη Γερμανία, στη Μ. Βρετανία, στη Γαλλία, στην Ιταλία, στην Ολλανδία και στη Σουηδία. Στην Ολλανδία βρίσκονται περίπου 600 μικρομεσαίοι κυρίως παραγωγοί. Παρ' όλα αυτά τα περισσότερα προϊόντα εισάγονται. Υπολογίζεται, μάλιστα, ότι οι εισαγωγές είναι μερικές χιλιάδες. Όπως και στην Ε.Ε. έτσι και στην Ολλανδία ένας μικρός αριθμός εισαγωγών ή παραγωγών καλύπτουν περίπου το 90% της αγοράς.

Βιολογικά προϊόντα

Τα διάφορα διατροφικά σκάνδαλα των τελευταίων ετών και η φροντίδα για το περιβάλλον έχουν αυξήσει το ενδιαφέρον των καταναλωτών για τα βιολογικά προϊόντα.

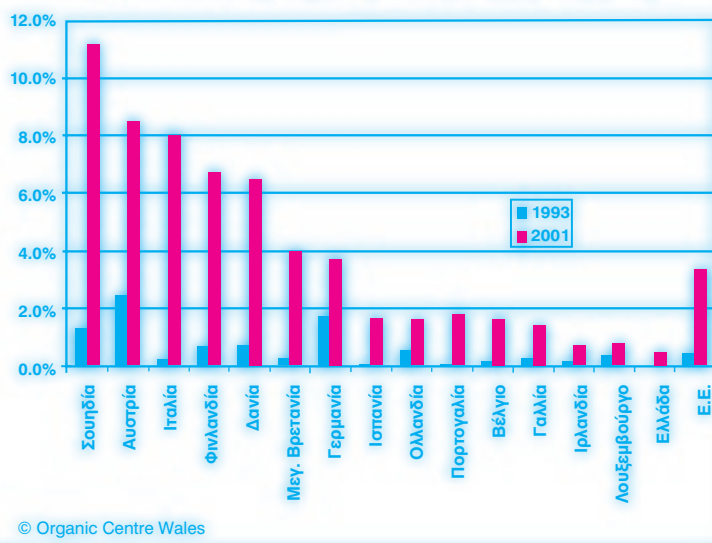
Η ορθολογική χρήση των φυσικών πόρων και ο σεβασμός των φυσικών μεθόδων για τον περιορισμό των ασθενειών και των ζιζανίων αποτελούν βασικές έννοιες της βιολογικής γεωργίας. Ειδικότερα, όσον αφορά στη βιολογική κτηνοτροφία, η εκτροφή των ζώων γίνεται, αφενός, με χρήση φυσικών ζωοτροφών και αφετέρου, με μέριμνα για την καλή υγεία τους.

Η βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία παίζουν ρόλο στις αναθεωρήσεις της ΚΑΠ από τα τέλη της δεκαετίας του '80.

Ο πρώτος κανονισμός που εισήχθη είναι ο 2092/91, ο οποίος εναρμόνισε τα νομοθετικά πλαίσια των κρατών - μελών όσον αφορά στην παραγωγή, στη σήμανση και στους ελέγχους των βιολογικών προϊόντων, καθώς και στις σχέσεις της Ε.Ε. με τρίτες χώρες παραγωγούς. Τον Αύγουστο του 1999 εισήχθηκαν νέες ρυθμίσεις που αφορούσαν στα κυριότερα ζωικά προϊόντα και αποτελούν τον κανονισμό 1804/99. Γενετικά τροποποιημένοι οργανισμοί και προϊόντα που προέρχονται από αυτούς, εξαιρούνται ρητά από τις μεθόδους της βιολογικής παραγωγής. Το ευρωπαϊκό σήμα για τα βιολογικά προϊόντα καθιερώθηκε το 2000 και είναι προαιρετικό.

Δεν έχει ακόμη ευρεία χρήση, αλλά θα ήταν χρήσιμο για τους καταναλωτές να χρησιμοποιείται παράλληλα με τα εθνικά.

Ποσοστό περιοχών βιολογικής γεωργίας

© Organic Centre Wales

Με το σκεπτικό ότι οι παραγωγοί βιολογικών προϊόντων χρησιμοποιούν μεθόδους με θετική επίδραση στο περιβάλλον, προβλέπονται επιδοτήσεις για τη βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία σύμφωνα με το γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα που τώρα καλύπτονται από τον Κανονισμό 1257/99. Επιπλέον, οι παραγωγοί μπορούν να ενθαρρύνονται μέσω επενδυτικών ενισχύσεων στον τομέα της πρωτογενούς παραγωγής, της μεταποίησης και της εμπορίας.

Επικίνδυνες ουσίες

στα ηλεκτρικά και ηλεκτρονικά είδη

Πολλά από τα προβλήματα περιβάλλοντος και υγείας που προκαλούνται από τη σημερινή διαχείριση των Αποβλήτων Ηλεκτρικών και Ηλεκτρονικών Συσκευών (WEEE) συνδέονται με την ύπαρξη των επικίνδυνων ουσιών σε αυτά τα προϊόντα.

Τα προβλήματα αυτά θα μπορούσαν να μειωθούν αν περιορίζονταν ή εξαλείφονταν ήδη από το αρχικό στάδιο οι επικίνδυνες ουσίες – αν δηλαδή μετά από κατάλληλο σχεδιασμό και τροποποίηση της παραγωγικής διαδικασίας περιορίζονταν ή καταργούνταν η χρήση επικίνδυνων ουσιών σε ηλεκτρικές και ηλεκτρονικές συσκευές και προϊόντα. Συμπληρωματικά θα βοηθούσε, επίσης, η χωριστή συλλογή και αξιοποίηση των συσκευών αυτών, ώστε να μην καταλήγουν στους χώρους ταφής ή καύσης μαζί με άλλα δημοτικά απόβλητα. Αλλά η χωριστή συλλογή, επεξεργασία και αξιοποίηση θα ήταν πολύ πιο ασφαλής για το περιβάλλον και την υγεία αν προηγουμένως είχαν υποκατασταθεί οι επικίνδυνες ουσίες και οι συσκευές είχαν σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να γίνεται εύκολα και αποδοτικά η αξιοποίηση, επαναχρησιμοποίηση ή ανακύκλωση των χρησιμοποιημένων αυτών προϊόντων. Οποιαδήποτε, λοιπόν, προσπάθεια να περιορίσουμε τα προβλήματα που προκαλούν τα ηλεκτρικά και ηλεκτρονικά απόβλητα (όλα αυτά τα χρησιμοποιημένα δηλαδή προϊόντα που καταλήγουν στα «άχρηστα») θέτει σε απόλυτη προτεραιότητα τη συντονισμένη προσπάθεια εξάλειψης των επικίνδυνων ουσιών.

Όπως έχουν δείξει αρκετές επιστημονικές έρευνες, κάτι τέτοιο δεν είναι δύσκολο και μόνο για λίγες περιπτώσεις η υποκατάσταση δεν είναι εφικτή άμεσα. Παρά το γεγονός ότι σε κάποιες περιπτώσεις (ειδικά για το κάδμιο και τρεις τύπους πολυβρωμοδιφαινυλαιθέρων – PBDE) συνεχίζονται ακόμα οι επιστημονικές εργασίες και μελέτες αξιολόγησης των κινδύνων, οι επικίνδυνες ουσίες στα είδη ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού είναι αρκετά μελετημένες και γνωστές και είναι ήδη αντικείμενο σειράς μέτρων ελέγχου σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο.

Τα αποτελέσματα των πιο πρόσφατων μελετών παρουσιάστηκαν πρόσφατα σε Συμβούλιο Υπουργών των Σκανδιναβικών Χωρών (βλ. P. Hedelman et al. 1995). Το συμπέρασμα ήταν ότι υψηλά ποσοστά επικίνδυνων ουσιών περιέχονται σε αναλογικά λίγα τμήματα των συσκευών, που κυκλοφορούν στις Σκανδιναβικές χώρες. Συγκεκριμένα:

Κάδμιο: ποσοστό πάνω από 90% χρησιμοποιείται στις επαναφορτιζόμενες μπαταρίες.

Μόλυβδος: ποσοστό πάνω από 90% χρησιμοποιείται σε μπαταρίες και μικρότερο σε κράματα PBAs, λάμπες φωτισμού και φθορισμού.

Οξειδίο του μολύβδου: (χρησιμοποιείται σε γυαλιά) περισσότερο από 80% σε καθοδικές λυχνίες (CRTs) και το υπόλοιπο σε λάμπες φωτισμού και φθορισμού.

Υδράργυρος: χρησιμοποιείται σε ποσοστό μεγαλύτερο από 90% σε μπαταρίες και αισθητήρες.

Υπολογίζεται ότι το 22% του υδραργύρου που καταναλώνεται ετησίως σε παγκόσμιο επίπεδο χρησιμοποιείται σε είδη ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού.

Εξασθενές χρώμιο: χρησιμοποιείται ως αντιδιαβρωτικό κυρίως στα ψυκτικά συστήματα των ψυγείων.

PCB: το 90% αυτών χρησιμοποιείται στους πυκνωτές.

TBBA: το 90% αυτών χρησιμοποιείται στα PBAs, PWBs και στα συστατικά τους.

Βρωμιούχα επιβραδυντικά καύσης (Πέντε – Οκτα και Δέκα – BDE): το 80% αυτών χρησιμοποιείται στις πλακέτες, τα καλώδια και τα πλαστικά καλύμματα των υπολογιστών, ενώ ένα μικρό ποσοστό χρησιμοποιείται στις τηλεοράσεις και στις οικιακές συσκευές της κουζίνας.

Χλωροπαραφίνες: το 90% χρησιμοποιείται στα καλώδια PVC.

Άλλα υλικά που περιέχονται στις ηλεκτρικές και ηλεκτρονικές συσκευές και επιδρούν στο περιβάλλον:

Άργυρος, βάριο και αντιμόνιο

Χαλκός: τα μικρά απόβλητα ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών ειδών αποτελούν την πηγή του 40% του χαλκού που περιέχεται στην τελική τέφρα από την καύση στερεών αστικών αποβλήτων στην Ολλανδία. Η αυξημένη περιεκτικότητα σε χαλκό στη σκουριά (σκωρία) των εγκαταστάσεων καύσης δημιουργεί προβλήματα στη χρήση της ως οικοδομικό υλικό κατά τρόπο φιλικό στο περιβάλλον.

PCN: χρησιμοποιείται για τον εμποτισμό των χάρτινων περιβλημάτων των καλωδίων και στους πυκνωτές.

Υγροί κρύσταλλοι: περισσότερο από 2000 συστατικά, πολλά εκ των οποίων είναι δηλητηριώδη, μπορούν να σχηματίσουν υγρούς κρυστάλλους.

Οπτικά υλικά: ίνδιο, γάλλιο, αρσενικό και κάδμιο.

Κράμα χαλκού – βηρυλλίου

Υψηλής θερμοκρασίας αγωγοί που περιέχουν υδράργυρο

Η σοβαρότητα των προβλημάτων στο περιβάλλον που μπορούν να δημιουργήσουν τα παραπάνω υλικά εξαρτάται από την τοξικότητά τους και από τις ποσότητες που απελευθερώνονται στο περιβάλλον, ως αποτέλεσμα της διαχείρισης των αποβλήτων. Για την καλύτερη ανάλυση του προβλήματος πρέπει να υπολογιστούν:

- οι ποσότητες των επικίνδυνων υλικών που περιέχονται στα προϊόντα που κυκλοφορούν στην αγορά
- οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις από τη διάθεση των παραπάνω ποσοτήτων.

Είναι δύσκολο να υπολογισθεί ή ακόμα και να εκτιμηθεί η ποσότητα των επικίνδυνων υλικών που περιέχονται στις ηλεκτρικές και ηλεκτρονικές συσκευές που κυκλοφορούν σήμερα στην ευρωπαϊκή αγορά. Υπάρχουν κάποια στοιχεία για τις Σκανδιναβικές κυρίως χώρες και με βάση αυτά μπορούν να γίνουν κάποιες εκτιμήσεις για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις από τη διάθεση των αποβλήτων ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών συσκευών. Αυτά τα στοιχεία δείχνουν ότι όλο και πιο σημαντικές ποσότητες τοξικών ουσιών θα περιέχονται, στο μέλλον, στα απόβλητα, αν δεν ληφθούν έγκαιρα μέτρα.

Η εκτίμηση και ανάλυση της ακρίβειας τέτοιων στοιχείων πρέπει να είναι βασική αρχή για κάθε στρατηγική διαχείρισης αποβλήτων ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών συσκευών.

ΤΟ ΣΩΜΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (ΣΕΠΕ)

Χρήσιμα τηλέφωνα σε όλη την Ελλάδα

Το Σ.Ε.Π.Ε είναι υπηρεσία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, η οποία θεσμικά διασφαλίζει τα εργασιακά σου δικαιώματα & ελέγχει την εφαρμογή τους στην πράξη.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ανατολικός Τομέας Αθηνών
Δυτικός Τομέας Αθηνών
Αγ. Ανάργυροι
Αγ. Παρασκευή
Γλυφάδα
Δάφνη
Καλλιθέα
Ν. Ιωνία
Περιστερι
Κεντ. Τομέας Πειραιά
Κερατσίνι
Νίκαια
Παλλήνη
Άνοιξη
Ελευσίνα
Άνω Λιόσια
Λαύριο
Ανατ. Τομέας Θεσσαλονίκης
Δυτ. Τομέας Θεσσαλονίκης
Κεντ. Τομέας Θεσσαλονίκης
Σίνδος
Βέροια
Κιλκίς
Έδεσσα
Κατερίνη
Σέρρες
Πολύγυρος
Κοζάνη
Γρεβενά
Καστοριά
Φλώρινα
Κομοτηνή
Δράμα
Αλεξανδρούπολη
Καβάλα
Ξάνθη
Ιωάννινα

ΤΗΛΕΦΩΝΟ

210-3702324
210-8818672
210-2637766
210-6395580
210-9622090
210-9700600
210-9599985
210-2797890
210-5746609
210-4119972
210-4005855
210-4919896
210-6667582
210-8144131
210-5546049
210-2484210
22920-25952
2310-823658
2310-514178
2310-225943
2310-512027
23310-24620
23410-75376
23810-20622
23510-34191
23210-97574
23710-22018
24010-24482
24620-84017
24670-29016
23850-24780
25310-22892
25210-55946
25510-29602
2510-291437
25410-22525
28510-83520

Άρτα
Ηγουμενίτσα
Πρέβεζα
Λάρισα
Καρδίτσα
Βόλος
Τρίκαλα
Κέρκυρα
Ζάκυνθος
Κεφαλονιά
Λευκάδα
Πάτρα
Μεσολόγγι
Πύργος
Λαμία
Λιβαδειά
Χαλκίδα
Καρπενήσι
Θήβα
Άμφισσα
Τρίπολη
Ναύπλιο
Κόρινθος
Σπάρτη
Καλαμάτα
Μυτιλήνη
Σάμος
Χίος
Σύρος
Άνδρος
Ρόδος
Σαντορίνη
Κως
Μήλος
Νάξος
Ηράκλειο
Λασιθί
Ρέθυμνο
Χανιά

26810-27772
26650-27470
26820-28100
2410-624923
24410-78719
24410-76719
24210-27233
26610-46796
26950-29302
26710-28161
26450-22893
2610-437273
26310-55171
26210-81318
22310-21571
22610-26268
22210-80736
22370-80264
22620-27815
22850-28536
2710-242377
27520-25416
27410-85362
27310-28644
27210-95817
22510-46678
22730-27442
22710-44223
22810-88816
22820-23619
22410-55737
22860-22683
22420-28957
22870-22360
22850-23938
2810-282645
28410-83245
28310-22543
28210-28035

Για θέματα Ασφάλειας και Υγείας των Εργαζομένων

Αθήνα & Κρήτη 210-3702316
Πειραιάς & Νότ. Αιγαίο 210-4222171
Αν. Αττική & Βόρειο Αιγαίο 210-6664244
Δυτ. Αττική & Πελοπόννησος 210-5562236
Δυτ. Ελλάδα & Ήπειρος – Ιόνια Νησιά 2610-481518
Μακεδονία & Θράκη 2310-524299
Κεντρική Ελλάδα 2410-623168

Ιδιοκτήτης: ΕΚΑ • Εκδότης: Γρηγόρης Φελώνης Πρόεδρος ΕΚΑ • Την “ΔΡΑΣΗ” επιμελούνται οι υπεύθυνοι των Τμημάτων Περιβάλλοντος **Δρ Χριστίνα Θεοχάρη**, Υγιεινής & Ασφάλειας της Εργασίας **Χρήστος Χατζής** • Τιμή Τεύχους 0,5 €
Διάθεση: ΕΚΑ, Γ' Σεπτεμβρίου 48Β 104 33 ΑΘΗΝΑ, Τηλ. 88 36 917, 88 41 818, FAX: 88 39 271
Επιτρέπεται η χωρίς άδεια αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή μέρους του φυλλαδίου, με μόνη υποχρέωση την αναφορά της πηγής.